

OVER GLASBLAZERS HIER TE LANDE

DOOR

A. J. SERVAAS VAN ROOYEN.

ENMAAL bestond in den Haag 't „glashuis”. Gelegenheid vonden we daarover te spreken in den Nederlandschen Kunstbode ¹⁾ van 1881. Eerst over DE VOIX, aan wien door den Haagschen Magistraat 1000 gulden was verstrekt op onderpand van een „quantiteyt glazen” ter waarde van f 1200.—, en later over HENDRICK HEUCK, den reeds genoemden DE VOIX, LE SAGE en het glashuis. ²⁾ Na dien tijd verzamelden we nog allerlei aantekeningen welke we belangrijk genoeg achten om ze door den druk te vereeuwigen. Eerst iets over glasblazers te Rotterdam.

Van 20 October 1640 is eene verklaring van JOHAN ZON en AUGUSTINO PERUGINO, uit naam van SIEUR VINCENT CASTAGNA, constateerende te hebben gehoord en in hun dienst genomen „honnest homme SANTO TIRALAGO”; 15 October 1641 compareeren JOHAN ZON, AUGUSTIN PERUGINO en VINCENT CASTAGNA: „ils se sont accordeez par ensemble et ce touchant toutes sortes de verres au christallin et autres choses que les dicts AUGUSTIN et VINCENT en

¹⁾ bl. 279.

²⁾ bl. 333, 334.

Oud-Holland, 1908.

feront à Rotterdam et autres lieux ou quilz travailleront à la forme des verres de Venise lesquelles deux maistres en considération que ledit SR. JOHAN ZON leur a sollicité et obtenu des octroies et privilèges."

Op 22 April 1642 lezen we: „VINCENTIO CASTANGNA et AUGUSTINO PERUGENO maistres faiseurs des verres christallines a la forme de Venise a Rotterdam lesquelles confessaient estre redevuables au Sieur JOHAN ZON la somme de sept mille florins procedant d'argent à leur presté pour commencer à faire le dicts verres et cequi depend de la dite art."

Uit eene nadere acte blijkt, dat deze JOHAN ZON betiteld werd als „l'illustrissime Seigneur, résident de la tres illustrissime république de Venise pres les Estats généraux des Pays-Bas". In die acte wordt hem afgevraagd „s'il luy plaise deslivrer de l'arret les vairres et utensile de notre compagnie".

In 1647 woonde in den Haag MR. ROBERT POSTER, die aannam een jongen de kunst te leeren van „Emaus-¹⁾wercken ende glaesblaesen".

In 1659 vinden we genoemd ESTIENNE BLONDEL die spiegels zou hebben gegoten. ²⁾ We komen hem nog eens tegen op 23 Juli 1664 als Mr. robijnslijper, in gezelschap van een anderen robijnsnijder DANIEL LAURENS. We teekenden er bij aan dat JEAN DENIS POU CET leerling was van BLONDEL. Er is daarbij sprake van twaalf dozijn spiegelsteenen tegen 5 à 6 stuivers 't stuk. Volgens VAN DALE, Woordenboek der Ned. Taal, 1884, wordt daardoor aangewezen een soort van spaath.

STEVEN (ESTIENNE) BLONDEL, robijnslijper in den Haag, neemt aan BASTIAEN VAN SCHOONDERHAGE, eveneens in den Haag, te zullen leeren „sijn kunst van robijnen en andere gesteenten te sullen kunnen prepareeren ende slijpen, daeronder begrepen het verven ende couleureren van allerhande gesteenten, het slijpen van hoorlogeassen, signetten, pendants, voor 50 carolusguldens eens sonder meer".

Het robijnslijpersvak was wel in de mode in de 17e eeuw.

Zoo vonden we op 17 Juni 1669 dat Mr. ADRIANUS PETIT, Mr. robijnslijper in den Haag aanneemt om aan Sulpice Franceles in anderhalf jaar robijnen als andere gesteenten te leeren slijpen. In 1670 vinden we in de ooievaarstad genoemd DANIEL LOUWERUS, als Mr. Robijnslijper, terwijl 10 October 1693 VELIX PIGOT of PIGGOTT als robijnslijper een huis te Delft huurt. ³⁾

Vrij belangrijk is eene acte van 24 Februari 1676. ⁴⁾ Daarin gaat NICOLAES AERSCHOT, vader van FRANCOYS AERSCHOT, een accoord aan met JOHANNES

¹⁾ Van ESMAUT, *Ital.* = Email, *Fr.*

²⁾ 19 Nov. 1659, acte nots. DANIEL LE THUILLER, den Haag.

³⁾ Acte v. Notaris P. v. STEELANDT.

⁴⁾ Notaris EGB. VAN DER PYLL, 's Gravenhage.

LONDERSLOOT, robijnslijper. LONDERSLOOT verbindt zich, FRANÇOYS binnen drie jaar „bequaem te maecken omme te connen slijpen robijnen, hiacynthen saphieren, amatisten ende andere, egeene ter weerelt uytgesondert, ende soo FRANÇOYS niet bequaem en mochte sijn binnen dien tijd ende sulcx toequam door desselfs meester, soo sal sijn meester gehouden sijn hem hetselve soodanigh te onderwijsen, dat hij daertoe bequaem wort geoordeelt.” |

Na dit kleine uitstapje in de vroegere robijnindustrie keeren we tot de glaskunst terug.

Eerst eene verklaring van 3 Maart 1671¹⁾ van FERDINANDUS PARTZER en NICOLAAS MASON ten verzoeke van JOSEPH WILIANTE te Brussel, thans in den Haag, „dat onder andere discourssen, die comparanten hadden met HENDRICK LUCK (bedoeld wordt HEUCK) christalyne glasblaser alhier, over t maecken van christalynen glazen, dese seyde, dat sijn materie van cristal beter was dan t cristal van Venetien”.

Op 26 Juni 1670 verklaarden NICOLAO POLLADE en JOHAN EUGEROO, kristalblazers in den Haag, ter requisitie van Sieur ARON MORIEUX, koopman, mede in den Haag, dat requirant heeft vertoond te Amsterdam aan zeker koopman een kastje van „cristeilyn”.

Ook vinden we genoemd 10 Augustus 1672 Sr. HENDRICK HEUCK, „meester van de cristalblaserye alhier in den Haag, en MATHEUS DU QUESNE, glasdriller alhier.”

Dezen HEUCK vinden we terug in eene advertentie in No. 36 van de „Amsterdamse Donderdagsche Courant” van 5 September 1675. Zij is belangrijk genoeg om hier geheel over te nemen.

„Alsoo de Kristal-blasery van den Heer Kapiteyn HEUCK in 's Gravenhagen, vermits den Oorlogh eenige tijt heeft stil gestaen, soo wort bekend gemaect, dat sijn Ed. van meeninge is om de selve jegens den Winter wederom in drierhande qualiteyten te beginnen, om onghemeyn wit kristal de Montaingne en wonderlijke wercken daer van te fourneren tot cieraet selfs van Saletten, en Tafel Sarvisen, soo Lampetten, Schotels, Teljooren, Kandelaers en Soutvaten, en voort wat tot een Tafel behoort. Item, Kroonen, Pilaren en Knoopen in Ledicanten, Tafels, tot Ceridoms, Koelvaten, Brant-yzers, compartementen om Hantblakers en Tabeletten, Wijn en Bier Glazen, en Botteljens, en alles voor een civile prijs; daer is noyt diergelijcke soo in schoonheyte van cristal als curieusheyte van wercken in de Werelt gesien. Ten tweeden, oock ongemeene witte kristalyne Glazen, voor een ordinare prijs, also die van Venetien, Parijs, Verduyn, Barse-

1) Nots. ADR. V. D. HEYDE.

robe, Luyck of anderen oyt geleverd of verkocht hebben. En ten derden, sal daer geblasen werden schoon wit vensterglas, als oock ront vierkant en ovael, tot Koetsen en Kalessen, en sulcx door drierhande Meesters de beste die in de Werelt te bekomen sijn. En alsoo tot dese drierhande wercken wel drie Voorsorgers, Opsichters en Boeckhouders vereysschen, en den Inventeur en Eygenaer vermits den hoogen ouderdom, en sich oock eenige nieuwe inventien ten dienste van t Lant geengageert hebbende, en sonder soons, daer door onmachtigh is om dit alles alleen te kunnen gouverneren en nasien, soo soude den voorsz. Inventeur wel twee of drie participanten met hem in Compagnie willen nemen, en sulcx onder civile conditie, en sodanig dat de Liefhebbers buyten schade sullen gegarandeert werden; en alsoo gemelten Heer HEUCK in ervaringe is gekomen, dat eenige sijn werck na botsen, en daer mede in dese Geuniërde Provintien gaen venten en useren, soo wert mits desen een yder die het aengaen mach gewaerschout, dat het selve strijdigh is jegens syn verkregen Octroyen van haer Ho: Mo: synde op yder stuck een boete van drie hondert gulden, te appliceren na behooren."

Zie over dezen HEUCK en zijne verdere inventies Oud-Holland XX, bl. I e. v.

In 1678 was hij overleden. Uit den inventaris ¹⁾ van zijne nagelaten goederen blijkt dat hij naliet „buyten de prov. Gelderlandt ende besonderlyck in de Prov. v. Holland" een huis aan de Nieuwe Bierkade; goederen op de „glascamer" en goederen int „glashuis". Iets duister is de inventarispost: „Twe vaten met gemaecte fruyte om glas af te maecken" liggende in 't koetshuis.

Heel fortuinlijk ging 't nooit in den Hâag met de glasblazerij. Dat blijkt uit eene acte van 21 September 1704 ²⁾ waarin wordt medegedeeld, dat THEODATUS DE VOIS, Mr. van het glashuis in gebreke was gebleven te betalen f 882 voor loodwit. In 1713 stond HENDRIK LE SAGE aan het hoofd. De glasblazerij was afgebrand, en na aan het college van „de Societeit" gepresenteerd te hebben een request, waarbij hij te kennen gaf „syn ongeluck van het afbrande der glasblazerij, in den Haag, waar door hij genootsaecht was op nieuwe op te bouwen", en hij verzocht met geen verhooging van verponding te worden bezwaard, maar te blijven staan op 11 gulden, werd hem zijn verzoek geaccordeerd. ³⁾

Op 20 Juli 1722 werd permissie gegeven tot het oprichten van eene glasblazerij aan de Dunne Bierkade, op de plaats der vroegere zeepziederij. Firmanten waren A. en D. VAN DOOLEN, W. HENSBOOM en W. VAN DIJCK.

¹⁾ Nots. D. v. D. BOSSCHE. Voor deze zaak is 't geheele register interessant.

²⁾ Nots. TERBEECK v. COESFELT.

³⁾ Resol. Sociëteit 14 Nov.

Nader werd daartoe gedespecieerd een erf of tuin behoorende a.d. Predikant GROMMÉ, staande in het Voorburgstraatje.

Op 22 Oct. 1725 werd toegezegd eene jaarlijksche bijdrage v. f 300 („Wet”) voor den tijd van zes jaren, doch 29 Mei 1726 werd, door die van den Haag, geld op intrest geweigerd.

DIEUDONNÉ DE VOIX Burgemeesteren verzocht hebbende eene tegemoetkoming om zijne glasblazerij van Amersfoort naar den Haag over te brengen, werd hem toegestaan om van LE SAGE in huur aan te nemen een erf voorheen aan hem behoord hebbende, en eerder aan Mr. JOH. v. BANCHEM, a.d. Westsingel. Deze beruchte Schout had daarop twee huizen doen bouwen. De huurprijs was slechts f 600 wyl zulks werd gedaan op hoop van commercie in den Haag van tijd tot tijd te krijgen, en naderhand werden hem nog meer gelden voorgesloten.

Al de namen welke we genoemd hebben, klinken als van Franschen oorsprong. Hierdoor wordt gesteund wat Jhr. Mr. W. E. J. BERG schrijft op bladz. 201 van zijn werk ¹⁾: „ofschoon er buiten die van Haarlem nog eene spiegelglas- en ruitenfabriek bestaan heeft in den Haag, naar hetgeen SAVARY in Dict. de Comm. III 1198 ons vermeldt, is het schier zeker, dat in die fabrieken refugiés zullen hebben gewerkt”.

Ten slotte memoreeren we dat er ook leefde CORN. PYTERSZ., glasschrijver en glasmaker, die een menigte schilderijen bezat, zonder 't jaar te weten; dat van 19 April 1637 een contract bestaat „van de compagnie ende Societeyt omme salpeter te maecken,

testwerck te smelten, mitsgaders eenige

2) Réductions ²⁾

ende reductien van metallén, item eenich starck water te trecken ende olye vitiroell” ³⁾, en dat op 18 Mei 1707 PIETER NOBLETH en ANDRIES SAVANJE (hij teekent zich Dr. A. SALVANIE) na teinde van de Haagsche kermis met elkaâr aanvaardden een compagnie van „lacqwerck met alle de ap- en dependentien”.

Chronologisch noemen we ten slotte

1596. Bourgons glas.

1635. Terpentynkanne.

Moscovisch glas (een printken becleet met moscovisch glas.)

1639. Vier pimpelkens of brandewijn kroeskens.

1) De Réfugiés in de Nederlanden, 1e deel. Amsterdam 1845.

2) Voor mij onleesbaar.

3) Nots. NIC. CLAASE MOY, Leiden. Zie ook de acte van 28 Dec. 1635, No. 201.

- Een momglas.
Een hooch mom glaesge.
Een clockglas sonder voet.
Een glase kelckge met een suygertge.
Een glas met olie van tegelen, ende een glas met anijsolie, ende
noch een glas met balsem olie.
1666. Een clapmuts-romer.
1667. Drie marmelade glaesies.
1781. Een oud hoog en groen singulier ¹⁾).
Ander glazen, kannen en flesschen.

---

1) Inven^o. v. Mr. C. J. VAN RENESSE.

